

בבית הדין לערעורים בענייני משמעת

באוניברסיטת תל-אביב

המערערים:

1. [REDACTED]

2. [REDACTED]

באמצעות באת-כוחם : עו"ד שרה מחאמיד

- נגד -

המשיבה: אוניברסיטת תל-אביב

באמצעות בא כוחה : עו"ד ירון זהבי

פסק דין

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של סגן הממונה על המשמעת בתיק ד-2025-13 מיום 15.10.2025. בתיק זה הורשעו המערערים, תלמידי בית הספר להנדסת חשמל, על פי הודאתם, בעבירות של הונאה בעבודה והפרת הוראות בעבודה (עבירות לפי סעיפים 29.3 ו-29.4 לתקנון המשמעת), וזאת בשל כך שבאחד הקורסים אותו למדו הם הגישו מספר דו"חות מעבדה שהוכנו על ידי תלמידים אחרים בסמסטר הקודם, לאחר שזייפו את תאריכי הפלט של מכשירי המדידה.

2. בפסק דינו סקר סגן הממונה על המשמעת את רף הענישה הראוי בעבירות הונאה, ודן ביישום הכללים שנקבעו בתקנון המשמעת, וגם בפסיקה, על המקרה לפנינו. בסעיף 16 לפסק דינו הוא הצביע על הנסיבות לחומרה במקרה זה: מדובר בקורס מעבדה שבו מלוא הציון ניתן על הגשת הדו"חות (יצוין כי בדיון שערכנו במסגרת הערעור נמסר לנו כי רק 70% מהציון מבוסס על דו"חות המעבדה). ההונאה בוצעה בצורה מתוככמת וכללה זיוף של התאריכים מהפלט של מכשירי המדידה. מדובר בעבירה מתמשכת שכללה הגשה של מספר דו"חות (שישה או יותר) ובהם עשרות מדידות מועתקות כאשר בכל אחת מהן זויפו התאריכים. נסיבות אלה מלמדות על תכנון. מצד שני, קיימות בתיק גם נסיבות מקלות משמעותיות שכוללות במקרה של המערער 1 מחלה קשה

של האב והטלת עול הטיפול בו על המערער 1, ונסיבות דומות ואף חמורות יותר של מחלה קשה של האב, פציעה חמורה של האב, והטלת עול הטיפול במשפחה לרבות עול הפרנסה על המערער 2. בנוסף שני המערערים חוו מצבי דחק בשל נפילת טיל בסמוך למגוריהם במהלך הקיץ. כל אלו הביאו את שני המערערים לטיפול נפשי. לאחר ששקל מחד גיסא את העובדה כי מדובר בעבירת הונאה "במדרג החמור... שהייתה מצדיקה כשלעצמה עונש כבד משנת הרחקה אחת," ומאידך גיסא את נסיבות החיים הקשות של המערערים, הגיע סגן הממונה למסקנה כי יש לגזור על המערערים עונש של פסילת הקורס, הרחקה בפועל מהאוניברסיטה לשנה אחת (שנת הלימודים תשפ"ו) והרחקה על תנאי לשני סמסטרים למשך שנתיים מיום פסק הדין.

3. הערעור שלפנינו עוסקת בחומרת העונש. באת כוחם של המערערים טענה בפנינו כי יש להקל בעונשם. מדובר בתלמידים מצטיינים בשלבי הסיום של לימודיהם וללא עבר משמעותי קודם. האירועים נשוא הערעור התרחשו כאשר המערערים היו במצוקה בשל המחלה הקשה במשפחתם ובשל החוויה הטראומטית שחוו במהלך המלחמה בקיץ. הם הודו ולקחו אחריות על מעשיהם, ולפיכך הם מבקשים לבטל את עונש ההרחקה ולאפשר להם לשוב ללימודים. בא כוחה של המשיבה לעומת זאת הצביע בתגובתו לערעור על הנסיבות לחומרה במקרה זה. כמו כן הוא ציין את העובדה כי הנסיבות המקלות נשמעו ונלקחו בחשבון על ידי סגן הממונה על המשמעת, תוך שהוא מאזן בין חומרת העבירה ובין המצב האישי הקשה והמורכב של המערערים. העונש שגזר הממונה, טען בא כוחה המשיבה, אינו חורג משמעותית לחומרה מרף הענישה המקובל, ולכן אין מקום להתערב בו.

4. האם יש לקבל את הערעור שבפנינו? סעיף 30א לתקנון המשמעת קובע כי "הורשע תלמיד בעבירת הונאה, דינו יהיה הרחקה בפועל מן האוניברסיטה לשנת לימודים אחת לפחות. על אף האמור לעיל, יהיה רשאי הממנה לחרוג מכך במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שירשמו."

5. פסק הדין המנחה בסוגית העונש המתאים בעבירת ההונאה הוא ע-2015-5. בסעיף 21 לפסק דין זה נקבע כי "ענישה בגין הונאה במטלה המסכמת של הקורס, כגון בחינה מסכמת או סמינר, כאשר אין בצידה נסיבות מקילות אך גם לא נסיבות מחמירות, צריכה לעמוד על כל [צריך להיות "לכל"] הפחות על הרחקה בפועל לשלושה סמסטרים. אחד מאותם סמסטרים ניתן להמיר לעבודות שירות." בהמשך פסק הדין נאמר כי "בכל מקרה, להוציא נסיבות משמעותיות ביותר לקולא, אין לחרוג מעונש המינימום הקבוע בתקנון המשמעת – הרחקה של שנה בפועל, אותה ניתן לתרגם להרחקה לשני סמסטרים (ובלבד שסמסטר הקיץ אינו נמנה

עליהם)...לשון אחר, יש לקבוע במקרה הרגיל (כלל [צריך להיות "ככל"] שניתן להתבטא כך) הרחקה לשלושה סמסטרים כאשר אחד מהם ניתן להמיר לעבודות שירות. עונש של הרחקה מינימלית בפועל לסמסטר אחד בלבד חייב להישמר למקרים שבהם אכן מתקיימות נסיבות משמעותיות שכאלו לקולא..." בהמשך מנה פסק הדין שורה של נסיבות מחמירות כגון הונאה ביחס למשימה הלימודית המרכזית בקורס, ותחכום בביצוע העבירה, וכן נסיבות מקלות כגון "הבעת חרטה, מצב נפשי קשה, מצוקה כלכלית, מצב משפחתי חמור, או שהנאשם הודה בהזדמנות הראשונה." לבסוף נזכיר כי באותו עניין אוזכרה גם הקביעה בתיק ע-2012-4 לפיה "ערכאת הערעור איננה מתערבת בקביעת העונש אלא במקרים שבהם קיימת סטייה ניכרת של העונש שנקבע בערכאה קמא מרף הענישה המקובל באוניברסיטה."

6. במקרה שלנו נראה כי סגן הממונה על המשמעת יצא מתוך הנחה כי בתיק זה קיימות הן הנסיבות המחמירות שהזכיר פסק הדין בעניין ע-2015-5 (מטלה מרכזית, תכנון בביצוע שהתבטא בזיוף, וכן ביצוע מספר עבירות לאורך זמן ולא עבירה חד פעמית אחת). מצד שני, התקיימו במקרה שלנו שורה של נסיבות מקלות (הודאה וחרטה, וכן מצב משפחתי, כלכלי, ונפשי חמור). האיזון בין הנסיבות השונות הביא את סגן הממונה לחזור לנקודת המוצא לפיה יש להרחיק את המערערים לשנת לימודים אחת.

7. התלבטנו בשאלה האם בפסיקה שניתנה באחרונה לא נוצרה סטייה מרף הענישה האמור. בדיון בערכאה הראשונה הזכיר הסגור מספר פסקי דין שבהם הוטל עונש שכלל הרחקה בפועל רק לסמסטר אחד. לדוגמה בתיק ד-2025-1 היה מדובר בהעתקה של תרגיל אחד מתוך מספר תרגילים בקורס מאתר אינטרנט. בתיק ד-2025-5 היה מדובר בהעתקה של חלקים נרחבים משתי עבודות קבוצתיות שמשקלן בציון הסופי אינו ברור. בשני המקרים הוטלו במסגרת עסקת טעון עונשים של הרחקה בפועל לשני סמסטרים שאחד מהם ניתן להמרת ל-40 שעות עבודה לטובת הציבור. אולם, דומה שיש לאבחן מקרים אלה מהמקרים שלפנינו משום שנראה שהיקף העבירה ומשקל העבודות בקורס היה נמוך יותר מהמקרה שלנו. קרוב יותר בנסיבותיו למקרה שלנו הוא תיק ד-2024-40 שם היה מדובר בהגשה של עבודה סמינריונית שחלק גדול ממנה הועתק. במקרה זה הוטל עונש של הרחקה בפועל לסמסטר אחד בלבד (סמסטר ב' תשפ"ה), יחד עם עונש של מניעת אישורים עד לסוף סמסטר א' תשפ"ז. בדיון שהיה בפנינו הסביר בא כוח המשיבה שההרחקה לסמסטר אחד נבעה מהעבודה שבאותו מקרה הנקבלת סיימה את לימודיה, ולכן יש לראות את העונש של הרחקה בפועל לסמסטר אחד יחד עם העונש של מניעת אישורים עד לסוף סמסטר א' תשפ"ז כמקביל (ונוסף, ואולי חמור יותר) מההרחקה לשנה שנגזרה

במקרה שלנו. נזכיר עוד תיק דומה (ד-2024-4) שגם בו היה מדובר בהעתקת עבודה סמינריונית וניתן בו עונש הרחקה של שנה.

8. עוד יש לציין כי חלק מפסקי הדין שהוזכרו בדיון בערכאה למטה על ידי הסנגור מלמדים דווקא כי רף הענישה במקרה שלנו אינו חריג. כך למשל בתיק ד-2024-6 שהוזכר על ידי הסנגור בערכאה למטה היה מדובר בתלמיד שהגיש שתי מטלות שחלקן הועתק מעבודות המצויות במאגר שיעורי הבית. התלמיד הורחק במסגרת הסדר טעון לשנה. בנוסף נזכיר כאן פסק דין שניתן לאחרונה בבית הדין לערעורים על ידי הממונה על המשמעת בתיק ע-2025-1. בעניין זה היה מדובר בתלמידה שנבחנה בבחינה שבה נאסר על שימוש בחומרי עזר. התלמידה נתפסה עם ספר שבו הוסתרו דפים רבים הקשורים לחומר הנלמד, האסורים בשימוש. התלמידה הורחקה בפועל לשנה, ערערה על חומרת העונש, תוך ציון נסיבות אישיות (אם כי פחות קשות, כלכליות בעיקרן, מהמקרה שלנו) וערעורה נדחה.

9. לסיכום, במקרה שלפנינו אכן קיימות נסיבות אישיות קשות, שיש חובה להתחשב בהן. אולם, לאחר שקראנו את המסמכים השונים בתיק זה (כולל פרוטוקול הדיון בערכאה הראשונה וכן את המסמכים שהגישה באת כוחם של המערערים במסגרת הערעור), שמענו את הצדדים, ושקלנו את נסיבות המקרה, באנו לידי מסקנה כי גזר דינו של סגן הממונה על המשמעת אכן לקח בחשבון את הנסיבות האישיות הקשות של המערערים, והוא אינו סוטה סטייה ניכרת מרף הענישה המקובל באוניברסיטה באופן המחייב את התערבותנו. משום כך, אנו דוחים את הערעור.

ניתן היום, 28.12.2025, בהעדר הצדדים. יפורסם ללא שם המערערים.

חבר בית הדין
יוסף ברגוורק

מ"מ נשיא בית הדין לערעורים (סטודנטים)
פרופ' אסף לחובסקי

חברת בית הדין
פרופ' ענבל טלגם כהן